

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

14 januari 2003

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN, HUISVESTING EN STEDELIJK BELEID

Interpellatie van de heer Sven Gatz tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, en tot de heer Patrick Dewael, minister-president van de Vlaamse regering, over de erkenning van moskeeën in Vlaanderen

Vraag om uitleg van de heer Bart De Smet tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, over het verloop van de besprekingen met de federale regering over de verdeling van de Elia-gelden

Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Stedelijk Beleid

Dinsdag 14 januari 2003

VOORZITTER : De heer Jan Penris

– *De interpellatie wordt gehouden om 14.34 uur.*

Interpellatie van de heer Sven Gatz tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, en tot de heer Patrick Dewael, minister-president van de Vlaamse regering, over de erkenning van moskeeën in Vlaanderen

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Gatz tot de heer Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, en tot de heer Patrick Dewael, minister-president van de Vlaamse regering, over de erkenning van moskeeën in Vlaanderen.

Minister Van Grembergen antwoordt tevens in naam van minister-president Dewael.

De heer Gatz heeft het woord.

De heer Sven Gatz : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, de islam is als godsdienst erkend in België sinds 1974. De vertegenwoordiging van de islam werd pas erkend sinds 1998, via de verkiezing van de moslimexecutieve in België. De werking ervan loopt niet van een leien dakje. We weten doorgaans goed waarom de erkenning van de vertegenwoordiging van de islam moeilijker is dan bij een aantal andere grote godsdienstgemeenschappen. De islam kent weinig of geen overkoepelende of hiërarchische structuur. Het zwaartepunt ligt bij de lokale gemeenschappen, zeg maar de islamitische 'parochies'.

Deze moskeeën, volgens de wet de instellingen belast met het beheer van de temporalieën van de erkende erediensten, zijn in Vlaanderen, net als in Brussel trouwens, nog steeds niet erkend. Sinds de Lambermontakkoorden valt dit aspect onder de

bevoegdheid van de gewesten. In het verleden zijn we ten strijde getrokken voor de overheveling van een aantal bevoegdheden. Deze is ons als het ware in de schoot geworpen. Voor een aantal maanden wist ik ook niet dat we daarvoor bevoegd waren. Nu is het moment gekomen om te kijken hoever we op dat vlak staan. Wat we zelf erkennen, erkennen we dat ook beter ?

Het zijn de gewesten die de moskeeën moeten erkennen en de imams moeten 'toewijzen', althans voor wat hun officiële erkenning betreft. Ze worden in de praktijk doorgaans verkozen door de lokale gemeenschap zelf. De vergoeding van de imams blijft federale materie.

De reden voor de niet-erkenning is meervoudig. Enerzijds is er een gebrek aan motivatie, omdat niemand juist lijkt te weten wie bevoegd is voor welk aspect van de materie sinds het Lambermontakkoord en bijgevolg noch de federale, noch de Vlaamse overheid zich verantwoordelijk voelt. Niemand lijkt te weten wie juist wat moet betalen.

Anderzijds is er uiteraard ook het probleem van het extremisme binnen de islamgemeenschappen. Dit is geen rode draad. Binnen een aantal gemeenschappen is dat helaas wel het geval. We moeten daar niet naïef in zijn. Maar hier blijkt alvast dat, in tegenstelling tot Brussel en Wallonië, geen enkele van de bestaande gemeenschappen en moskeeën, een probleem stelt op dit vlak. Ik beschik niet over de rapporten van de Staatsveiligheid. Wel weet ik dat die dienst alle moskeeën screent. Blijkbaar zijn er geen bezwaren.

Mijnheer de minister, waar wacht de Vlaamse regering op om haar verantwoordelijkheid te nemen en haar bevoegdheid uit te oefenen vanuit een maximalistische interpretatie van haar bevoegdheden, zoals we dat op vele andere terreinen ook verwachten ? Heeft de regering al stappen ondernomen in deze richting ? Zo ja, op welke wijze ver-

Gatz

loopt de erkenning ? Gebeurt dit moskee per moskee, en wie is het aanspreekpunt bij de Vlaamse Gemeenschap en bij de moskee ? Zijn er moeilijkheden van budgettaire aard ? Volgens het Lambertakkoord behoren de wedden en pensioenen van de bedienaars nog steeds tot het federale niveau. We moeten in deze materie het principe van de gelijkheid van godsdienst hanteren. Wat voor de ene godsdienst kan, kan wellicht ook voor de andere. Wie betaalt wat ?

Het zou een stap in de goede richting zijn indien Vlaanderen hierin binnen België het voortouw zou nemen, omdat het een duidelijk en positief signaal is aan de islamgemeenschap. In een democratie die de gelijkheid van godsdienst grondwettelijk heeft vastgelegd, is het principieel belangrijk om alle erediensten op een gelijke wijze te behandelen. Door het initiatief van de overheid te laten uitgaan, zouden we controle kunnen uitoefenen op de toepassing van de godsdienstvrijheid. We moeten dit aspect niet ontkennen. Dit geldt trouwens ook voor de andere erkende godsdiensten in ons land. Mijnheer de minister, welke criteria worden daarbij gehanteerd ?

In heel wat moskeeën wordt de 'preek' in het Arabisch of Frans gehouden. We moeten stilaan die bladzijde omdraaien. Imams moeten hun toespraak houden in de taal van de streek. Die discussie werd ook al in Nederland gevoerd. De burgemeester van Mechelen, de heer Somers, heeft dit idee 2 maanden geleden ook al gelanceerd. Ik besef dat het niet makkelijk zal zijn om dit af te dwingen. We moeten de zaak wel op tafel durven leggen en er open en constructief over discussiëren.

Ik heb vernomen dat er in Hoboken een initiatief bestaat om een Vlaamse school voor de opleiding van imams te starten. Er lijkt een vorm van Europese islam op te komen. We kunnen dan afstand doen van de bevoogding, die nu nog altijd via allerlei diplomatieke afspraken bestaat, waarbij imams door Saoedi-Arabië in de lokale gemeenschappen worden ingezet. Als we de integratie nastreven, is het dan wel verstandig om iemand die niet geïntegreerd is dit proces mee te laten begeleiden ?

Mijnheer de minister, zoals u hebt gemerkt, laat ik me zeer kies uit over dit onderwerp. Het is helemaal niet mijn bedoeling om aan sfeerschepping te doen. Ik wens een positieve bijdrage te leveren. Vlaanderen heeft wat dat betreft een verantwoordelijkheid om, door de erkenning van de moskeeën, zijn grondwettelijke taak uit te oefenen.

Daarnaast geven we het signaal dat we die godsdienst respecteren. In ruil daarvoor wensen we met de lokale gemeenschap aan tafel te zitten om na te gaan hoe ze zich binnen onze gemeenschap kan positioneren en haar plaats opeisen.

Als de islam een en ondeelbaar is, dan is ze op cultureel vlak zeer divers. Er zijn heel wat varianten. De islambeleving in ons land is niet dezelfde als in Saoedi-Arabië of Marokko. Ik vertel daarbij niets nieuws. Voor de katholieke kerk is dat net hetzelfde. De kerk in Congo is niet dezelfde als die in Vlaanderen.

Ik hoop dat mijn interpellatie bijdraagt tot een constructief debat en constructieve acties. Vlaanderen heeft belang bij het stimuleren van de ontwikkeling van een Europese islam.

De voorzitter : De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, de heer Gatz kaart een belangrijk probleem aan. Voor de erkenning zijn twee overheden bevoegd : de federale en de Vlaamse. Enige uitklaring zal noodzakelijk blijken. In Vlaanderen zijn de geesten over de erkenning grosso modo rijper dan in de federatie. Vlaanderen kan of moet vragende partij zijn.

We hebben dringend nood aan een Europees ingebedde moslimgemeenschap die de van oudsher democratische waarden van Europa incorporeert, net zoals de moslimgemeenschap die ooit in Europa aanwezig was en nog aanwezig is, ook doordrenkt was van de democratische waarden.

De opleiding van de imams verloopt trouwens parallel met de vraag in de commissie voor Onderwijs over de opleiding van de leraren islamitische godsdienst. Zij moeten democratisch worden ingebed volgens onze pedagogisch-didactische principes. Op die manier zal de controlemogelijkheid groter worden en zal er meer interactie zijn met de democratische westerse waarden die in Vlaanderen worden vertegenwoordigd.

We hebben geen nood aan imams die rechtstreeks uit het Nabije Oosten komen. De imams die in Vlaanderen actief zijn, moeten het Nederlands wel degelijk machtig zijn. Ze moeten aangepast zijn aan de Europese waarden en doordrenkt zijn van het manifest van de rechten van de mens.

Ik sluit me dan ook aan bij de vraag van de heer Gatz naar de stand van zaken in dit dossier.

De voorzitter : Mevrouw De Lobel heeft het woord.

Mevrouw Hilde De Lobel : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, de heer De Cock zegt dat de erkenning de bevoegdheid is van zowel de federale als de gewestelijke overheid. In antwoord op een vraag van mijn partijgenoot, de heer De Man, in de Kamer, stelde de federale minister heel duidelijk : 'Met ingang van 1 januari 2002 en als gevolg van de bijzondere wet van 13 juli 2001, werd een aantal bevoegdheden overgedragen aan de gemeenschappen, met name alles wat betrekking heeft op de kerkfabrieken en de instellingen die belast zijn met het beheer van erkende erediensten. Dat houdt in dat ik vanaf 1 januari niet meer bevoegd ben. Om erkenning van de moskeeën te verkrijgen, zou de executieve van de moslingemeenschappen van de Belgische moslims met de drie gewesten afzonderlijk moeten onderhandelen.' Het is dus duidelijk wie bevoegd is.

Op het ogenblik van de overdracht van bevoegdheden, was er een lijst van 75 moskeeën die klaar stonden om te worden erkend. Die erkenning gebeurde door de federale overheid in heel nauwe samenwerking met de gerechtelijke politie en de Staatsveiligheid. Daar waren heel duidelijke redenen voor.

Na 11 september 2001 bleek al snel uit krantenartikels dat we met problemen kampen op het vlak van de moskeeën. Het is niet zo duidelijk om uit te vissen wie wat doet en waar. Het Centre Islamique Belge, CIB, is lange tijd de spreekbuis geweest van alle moskeeën van België. In april 2002 werd echter een gerechtelijk dossier geopend inzake de activiteiten van dit centrum omwille van racistische uitlatingen op de website. Zelfs het Centrum-Leman – wie zou dat ooit hebben gedacht – heeft een klacht ingediend. In juni 2002 verschenen alarmerende persberichten over de Grote Moskee van Brussel in het Jubelpark. Ook dat is een moskee die als een overkoepelend centrum en gezagsorgaan wordt beschouwd. Toch zijn er heel duidelijke aanwijzingen dat ook die moskee een broeihaard is van fundamentalistische en heel extreme standpunten.

Mijnheer de minister, ook ik heb vragen naar de stand van zaken. Hebt u de lijst met 75 moskeeën overgenomen ? Hoeveel van de te erkennen moskeeën hebben banden met het CIB en de Grote Moskee van Brussel ? Is de samenwerking met de federale Staatsveiligheid even hecht als toen de federale overheid nog bevoegd was voor de erken-

ning ? De heer De Cock zei dat we in Vlaanderen over een veel opener geest beschikken, maar we staan niet zo dicht bij de inlichtingen van de Staatsveiligheid. Lopen we niet het gevaar een opener geest te hebben als gevolg van onze onwetendheid ? Zou het niet beter zijn om een beetje voorzichtiger en alerter te zijn ?

De voorzitter : De heer Holemans heeft het woord.

De heer Dirk Holemans : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik sluit me aan bij de heer Gatz dat we onze woorden moeten wikken en wegen, maar dat we toch de nodige vragen moeten stellen. Ik ga ermee akkoord dat we de ontwikkeling van een Europese islam moeten ondersteunen.

De heer Gatz heeft ook gelijk dat de wet voor iedereen gelijk moet zijn. Alle erkende godsdiensten in dit land hebben recht op ondersteuning binnen het wettelijke kader. Dat neemt niet weg dat we op een andere keer over dat wettelijk kader kunnen discussiëren. We moeten ook beseffen dat met de erkenning niet alle problemen opgelost zullen zijn.

We hebben dringend nood aan meer opleidingen tot islamdocenten. Enkele collega's van mij, onder meer de heer Sannen, hebben recent de Erasmus-hogeschool in Jette bezocht. Daar wordt de enige opleiding gegeven tot regent islamonderricht. Ook op universitair niveau moet er een theologische islamopleiding komen. Samen met de erkenning is dat een belangrijke stap naar een verdere inbedding in onze samenleving. Het is een weg om de constructieve dialoog verder te stimuleren.

De voorzitter : Minister Van Grembergen heeft het woord.

Minister Paul Van Grembergen : Mijnheer de voorzitter, dames en heren, ik vind het goed dat deze interpellatie is ingediend. Het geeft aanleiding tot discussie en uitwisseling van ideeën. Het geeft me ook de gelegenheid om mijn inzichten te formuleren. Ik ben aangenaam verrast door de vrij algemeen positieve benadering van dit probleem en over de manier waarop tegen oplossingen wordt aangekeken.

We hebben zelf een recente geschiedenis waarbij groepen uit de samenleving zich in hoge mate met hun godsdienst identificeerden. Ik heb het dan over de periode 1950 tot 2000. Bepaalde mensen beschouwden hun godsdienst als een heilig goed van hun identiteit. Er zijn bepaalde evoluties, maat-

Van Grembergen

schappelijke veranderingen gebeurd waarbij mensen de zaken anders zijn gaan aanvoelen.

De meeste immigranten uit de Magreb-landen met de islam als godsdienst, identificeren zich daar ook zeer sterk mee. Het behoort bijna tot hun persoonlijkheid. We kunnen erover discussiëren of dat terecht is of niet, maar ik stel vast dat dat zo is. In het respect voor hun godsdienst, willen ze ook respect voor hun persoon ervaren. Er zijn soms aanvallen op hun godsdienst en ze beschouwen dat als een rechtstreekse aanval op hun identiteit. Ik kan die vaststellingen gemakkelijk maken omdat ik uit een bepaald midden kom waarin ik die gevoeligheden zelf heb ervaren. Ik doe daar niet denigrerend over, integendeel.

De wettelijke erkenning van hun godsdienst plaatst de islamieten op hetzelfde niveau als zij die katholiek, protestant of jood zijn. Dit staat in de Grondwet en ik wil daar niet aan tornen. De gelijkheid van behandeling is essentieel. Er kan op geen enkele manier worden gediscrimineerd. Ik heb het dan eigenlijk ook over de vrijzinnigen, die het vrije denken hoog in het vaandel voeren.

Tegelijkertijd wensen we dat de integratie van de migranten in onze samenleving wordt bevorderd. Mijnheer Gatz, als een godsdienst niet wordt geïntegreerd in onze samenleving, bemoeilijken we hun integratie of maken we die zelfs onmogelijk. We moeten ons daar goed van bewust zijn.

Een halve eeuw geleden was voor sommigen ontkerkelijking een doelstelling. Er bestaan daar geleerde boeken over. Voor sommigen is vandaag een vorm van de-islamisering een doelstelling. De overheid kan geen instrument zijn, noch een politiek voeren om dit doel te bereiken. Ik streef dit in elk geval niet na. De overheid heeft andere opdrachten.

Het beginsel van de scheiding tussen kerk en staat impliceert dat de godsdienst zich niet inlaat met het burgerlijke bestuur. De kerk kan geen oekazes formuleren ten aanzien van de overheid. Maar omgekeerd betekent het beginsel even goed dat de overheid zich niet mengt in de aangelegenheden van de religie.

Ik wil daarom een erkenningssysteem op poten zetten, zoals dat bestaat voor de andere godsdiensten in België. Tijdens de afgelopen maanden is er inderdaad niets speciaals gebeurd op dat vlak. Wie de afgelopen maanden de krant heeft gelezen, weet

echter dat ik de discussie voer over de kerkfabrieken. Dit dossier hoort daar ook bij. Dit wil niet zeggen dat alles tegelijkertijd zal worden opgelost. Toen we door de grondwetswijziging de bevoegdheid over deze materie hebben gekregen, heb ik niet gearzeld om na te gaan wat we moeten en kunnen doen. De federale overheid heeft de afgelopen jaren, op het uitbrengen van enkele verklaringen na, niet echt initiatieven genomen.

Het is niet aan mij om daarover een analyse te maken. Als minister van Binnenlandse Aangelegenheden, verantwoordelijk voor deze materie, wil ik de volgende maanden mijn inspanningen voortzetten. Ik wens het probleem inzake de moslims en de erkenning van de moskeeën aan te pakken.

De moslims vormen een grote geloofsgemeenschap in Vlaanderen. Ze zijn hier met honderdduizenden. Het laat zich aanzien dat hun aantal de komende tijd nog zal toenemen. Het gaat dus om een belangrijk probleem, dat moet worden aangepakt. Het is dan ook tijd om de bestuurlijke aspecten van de organisatie van de moslimgemeenschap, en de relaties met de overheid, te normaliseren. Er bestond geen normale verhouding tussen de moslimgemeenschap en de overheid.

We gissen nu allemaal. Vanuit onze achtergrond kennen we dat milieu niet. Ik weet ook wel dat sommigen onder ons vrij goede contacten onderhouden met deze geloofsgemeenschap. We blijven echter buitenstaanders en kijken met vreemde ogen naar hun beleving en aanvoelen. Door de normalisering van de verhoudingen moet dit onbekende terrein bekend worden. De geslotenheid moet daardoor in een open structuur veranderen. Wat verdacht werd gemaakt, kan daardoor helder worden en objectief worden beoordeeld. Al deze motieven zetten me ertoe aan deze zaak aan te pakken.

Sinds de inwerkingtreding op 1 januari 2002 van de bijzondere wet van 13 juli 2001 houdende de overdracht van diverse bevoegdheden aan de gewesten en de gemeenschappen, is de erkenning van islamitische plaatselijke gemeenschappen – en dus moskeeën – een Vlaamse bevoegdheid geworden. Los daarvan staat dat de aanduiding van een bedienaar van de moskee tot de bevoegdheid behoort van de moslimgemeenschap van België. Dat is niet onze taak. De erkenning van de erediens en de bezoldiging – wedden en pensioenen – van de bedienaars van de erediens behoort tot de bevoegdheid van het federale ministerie van Justitie.

Van Grembergen

In 2002 zijn er contacten geweest met de federale overheid om de praktische gevolgen van de bevoegdheidsafspraken via een samenwerkingsovereenkomst vast te leggen. Het zou beter zijn mocht het gehele pakket worden gefederaliseerd. Dat is nu echter eenmaal niet het geval. We moeten daarover dan ook een samenwerkingsakkoord afsluiten met de federale overheid.

Tegelijkertijd met die besprekingen hebben we de moslimgemeenschap in Vlaanderen uitgenodigd om aanvragen tot 'moskee-erkenning' in te dienen bij het Executief van de Moslims van België. Over de samenstelling en obediëntie van het executief zijn er heel wat problemen. Sommigen herkennen zich daarin, anderen niet. Ik wil echter eerst het gesprek voeren. Daarover was trouwens reeds een datum afgesproken. Na het tragische incident in Antwerpen hebben we die afspraak niet laten doorgaan. Ik respecteer dat ze liever op een ander moment rond de tafel willen gaan zitten.

Moskeeën moeten niet erkend worden, ze kunnen erkend worden, op voordracht van het executief. Het is echter mijn overtuiging dat zowel de lokale moslimgemeenschappen, als de bestuurlijke overheid in Vlaanderen belang hebben bij een erkenning van de moskeeën.

Vooruitlopend op het feit dat er eventueel vanuit het executief van de moslims geen samenhangend voorstel zou kunnen komen – wat ik gezien de interne problemen niet onmogelijk acht – overweeg ik in elk geval of er een andere methode is. De katholieke geloofsgemeenschap is sterk hiërarchisch georganiseerd. Er bestaan duidelijke verantwoordelijkheden, procedures voor voordrachten en afgebakende terreinen. We zouden graag hebben dat het executief van de moslims naar analogie hiermee zou functioneren. Dat zou voor ons de taak vereenvoudigen. De protestantse gemeenschap heeft echter niet dezelfde structuur. Ze maakt samenwerkingsafspraken. Indien het executief zich niet hiërarchisch organiseert, zou ik ook dergelijke afspraken met de moslimgemeenschap kunnen maken.

Het is ons bekend dat verschillende moskeeën in het verleden aan de federale overheid hebben laten weten dat ze volgens de geldende reglementering willen erkend worden. Mevrouw De Lobel heeft hierover een correct cijfer gegeven. Er circuleren zelfs hogere cijfers. Op federaal niveau ging het in 2002 over 75 aanvragen. Dit geeft aan dat er een behoefte is aan erkenning. Het Executief van

de Moslims van België heeft in het verleden gepleit voor een globale erkenning van alle moskeeën. De federale overheid heeft dit in het verleden afgewezen. Ik geef haar daarin gelijk.

Om de discussie daarover in te zetten, zullen we eerstdaags een werkvergadering houden met de vertegenwoordigers van de moslimgemeenschap. Als we met hen een akkoord willen afsluiten, moeten we hen aanvaarden als gesprekspartners. We moeten rekening houden met hun bekommernissen, erover discussiëren en uiteindelijk beslissingen nemen.

Om toe te laten dat erkenningsdossiers alle gevraagde elementen zouden bevatten, wil de Vlaamse overheid de moslimgemeenschap alle daartoe benodigde informatie verstrekken. Maar ook de informatiecampagne van het executief aan de moskeeën kan een belangrijke impuls geven voor het indienen van de erkenningsdossiers.

De erkenning van een moskee heeft een aantal praktische gevolgen. Financieel worden de tekorten bijgepast. Grote herstellingen aan gebouwen en de huisvesting van de bedienaar van de eredienst vallen ten laste van de provincies voor wat de besturen van de islamitische erediensten betreft. Bij ons worden die lasten gedragen door de gemeenten of steden. De gemeenten geven advies over die begroting. Het is de deputatie die haar goedkeuring geeft. Daarnaast creëert de erkenning een duidelijke relatie tussen de moskee en het burgerlijke bestuur in Vlaanderen. De erkende moskeeën moeten zich bovendien houden aan de door de bestuurlijke overheid opgelegde regels inzake de organisatie van hun besturen en aan de regelgeving inzake de controle op de handelingen van die besturen in verband met boekhouding en rekeningen.

Om deze redenen ben ik ervan overtuigd dat de erkenning van moskeeën kan bijdragen tot de integratie van de moslimgemeenschap in onze samenleving.

Ik ben van oordeel dat de taal van de gebeden vrij moet zijn. Ook bij ons werd nog lang het Latijn gebruikt. Dat moet dus kunnen, omdat dit gebeden zijn die behoren tot de gewijde teksten van een godsdienst.

Over het taalgebruik bij toespraken en preken moeten we kunnen praten met de vertegenwoordigers van de moslimgemeenschap. Toespraken gebeuren het best in de taal van de streek waar men woont. Dit zal niet eenvoudig zijn, omdat vele ouderen in deze geloofsgemeenschap zich niet ver-

Van Grembergen

trouwd voelen met het taalgebruik van hun kinderen en van hun kleinkinderen. Voorlopig zal daarvoor dus moeten worden uitgekeken naar tussenoplossingen. Ik denk dat het niet goed is als daarover conflicten bestaan, maar er moet wel een evolutie zijn.

Er moeten afspraken kunnen worden gemaakt over de vormgeving en de uiterlijkheden. Onder vormgeving valt onder andere de taal, dat is geen inhoudelijk gegeven. Wat de inhoud betreft, liggen de zaken anders. De overheid moet zich niet moeien met de inhoudelijke boodschap van een geloofs-overtuiging.

Dan wil ik het even hebben over de opleiding van de imams. Daarvoor gelden gelijkaardige regels als voor andere godsdiensten. De overheid moeit zich niet met de opleiding van de priesters, tenzij die opleiding een aantal vakken bevat die te maken hebben met burgerlijk recht, met administratief recht of met het omgaan met de overheid.

Wat de gelijkberechtiging van de opleiding van de imams betreft, gaat het niet over de religieuze boodschap maar over de opleiding om in onze maatschappij te functioneren op basis van onze waarden en onze wetgeving. Ik hoef u niet te zeggen wat ik onder die waarden en wetgeving versta. Het is duidelijk dat de scheiding van Kerk en Staat een essentieel deel van die opleiding moet zijn. Ook de gelijkwaardigheid van man en vrouw vormt een essentieel onderdeel van de civiele opleiding. Wij willen ons dus niet moeien met de religieuze opleiding. Wel willen we afspraken maken over de civiele opleiding, die noodzakelijk is om hier te kunnen functioneren.

Ik begrijp wat commissieleden bedoelen met de 'Europeanisering van de islam', maar er hangt een gevaar vast aan deze terminologie. De term wordt door de moslims aangevoeld als een aantasting van de ziel van hun geloof. Ik heb nog geen betere term gevonden voor wat we bedoelen. Ik nodig u uit om erover na te denken. We zullen de zaak psychologisch moeten aanpakken. Ook wij hebben in de tijd gezegd dat we niet 'verduits' of 'verfranst' wilden worden, maar dat we wensten te zijn wat we waren. De moslims staan gevoelig tegenover de term Europeanisering. Voor hen heeft de term een andere betekenis dan voor ons.

We willen aan de moslims in Vlaanderen een kans bieden om hun vaderland hier uit te bouwen. Ik bedoel daarmee natuurlijk geen bloedvaderland,

maar een plek waar ze zich hebben gevestigd met de familie, zich thuis voelen en een toekomst uitbouwen. Dat moet gebeuren binnen de wet- en regelgeving van het land dat ze als thuishaven hebben gekozen.

Ik vat samen. Ten eerste is het mijn bedoeling om stappen te zetten. Ten tweede kan deze kwestie niet los worden gezien van de gesprekken die ik voer met vertegenwoordigers van andere godsdiensten, want inzake de kerkfabrieken en dergelijke moeten we ons nog steeds houden aan een wet van Napoleon uit 1814. Ten derde zullen we op eieren moeten lopen. We mogen niet te brutaal zijn. Als we willen slagen zal dat van ons, maar ook van hen, veel psychologische kennis vergen. Ook bij de moslims is voldoende maturiteit en wil aanwezig om een goed resultaat te bereiken. Zij zijn vragende partij voor de erkenning van de moskeeën.

Ik herhaal dat we de zaak moeten bekijken vanuit een groot respect voor alle overtuigingen, gelovige en vrijzinnige. Ik heb het grootste respect voor wat elk van ons meent te moeten zijn en kan zijn.

De voorzitter : De heer Gatz heeft het woord.

De heer Sven Gatz : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik dank u voor uw algemene benadering van het dossier. Wellicht kan de meerderheid van de commissieleden zich erin terugvinden. In de inleiding hebt u sterk de nadruk gelegd op de band tussen godsdienst en identiteit bij moslims. Ik kan dat beamen met een kleine anekdote. Een paar jaar geleden sprak ik, samen met andere Brusselse Vlamingen, in Vorst met een tamelijk grote groep allochtonen, zowel jongeren als ouderen. Zij vertelden ons dat ze ervan op de hoogte zijn dat wij ons nogal sterk identificeren met onze taal, zeker in een overwegend Franstalige context. Ze voegden eraan toe dat voor hen hetzelfde geldt, maar dan wel voor hun godsdienst. Of we daar nu tevreden mee zijn of niet, het is een feitelijke situatie waarmee we rekening moeten houden. In de benadering die u hebt geschetst, doet u dat.

U hebt het veel minder gehad over de opleiding. Een doorgedreven samenwerking met minister Vanderpoorten dringt zich op. We kunnen op 6 maanden of een jaar tijd wel een groot deel van de problemen inzake de erkenning van de moskeeën hebben opgelost, maar de opleiding van imams zal een kluit zijn voor de komende jaren, misschien zelfs voor een decennium. Het is een tragere operatie, maar zeker even belangrijk in functie van een moderne, Europese islam.

Gatz

Ik zal samen met u bekijken hoe de zaak evolueert. We mogen geen wonderen verwachten, maar na uw gesprekken met de moslimgemeenschap en de moslimexecutieve zullen we al een stap verder staan en ik neem aan dat we tegen de zomer al significante vorderingen zullen hebben gemaakt. We zullen het zeker nog over dit thema hebben.

De voorzitter : Mevrouw De Lobel heeft het woord.

Mevrouw Hilde De Lobel : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik heb heel aandachtig geluisterd naar uw antwoord en ik heb een heel idealistische ingesteldheid en toon vastgesteld. Vanuit onze traditie hebben wij terecht een groot respect voor de godsdienst en voor godsdienstigheid : mensen die handelen uit religiositeit, zijn per definitie mensen die het goed menen. Ook ik ben in deze traditie opgevoed en heb er begrip voor. Ik vrees echter dat het een typisch christelijk uitgangspunt is. Ik ben bang dat het naast heel veel goede wil, ook getuigt van een heel grote naïviteit.

Ik citeer opnieuw federaal minister Verwilghen over de erkenning van de moskeeën : ‘Voor een aantal moskeeën zijn er problemen door het feit dat er soms fundamentalistische activiteiten worden ontplooid. Dat is bekend bij de Veiligheid van Staat die daarover inlichtingen kan verschaffen aan het Comité-I, dat overigens de controle op de inlichtingendienst mogelijk maakt.’

Zonder afbreuk te doen aan uw respect voor religiositeit dat ik fundamenteel deel, mis ik in uw benadering de voorzichtigheid. We mogen niet naïef zijn.

Ik citeer ook uit een anonieme bron van de Staatsveiligheid. Hij stelde – en werd daarover op geen enkel niveau tegengesproken – : ‘We weten dat via de moskeeën ook islamitische kampen worden georganiseerd in de Ardennen. We weten waar : in kloosters, in scholen. Sta me toe de plaats niet te onthullen. Jonge kinderen krijgen onderricht in verdedigingstechnieken en leren er de koran. Vrouwen moeten koken, opvoeden en zwijgen. In de kampen toetsen de meesters wie uitverkoren is om later een goede moedjahedin, een heilige strijder, te worden. Wie geroepen is, vindt rond 15 jaar via de moskee snel zijn weg naar de kampen in Afghanistan. Dat gaat ongemerkt maar zeker. In de moskee wordt geld opgehaald voor de zogenaamde zakat, de collectebus. In ons land is dat vaak een zakje van de GB. Officieel gaat het om fondsen be-

stemd voor islamitische organisaties die wereldwijd goede werken steunen, maar wij weten dat het geld voor andere doeleinden bestemd is, onder andere de buidel van Osama Bin Laden. De propaganda is perfide. In de moskee wordt droogjes megedeeld dat bepaalde mensen in Bosnië nood hebben aan steun van collega-moslims, zeker na de bloedige burgeroorlog die ze hebben meegemaakt. Mensen van wie we weten dat ze moedjahedin-ambities hebben, reizen af naar Bosnië voor een zogenaamde eerste kennismaking. Voor ze het weten zijn ze in Sarajevo of elders in contact met Afghaanse veteranen uit de vluchtelingenkampen van Bin Laden.’

U zult me antwoorden dat dit niet opgaat voor alle moslims of alle gelovigen. Dat ben ik volledig met u eens. Dit citaat maakt echter heel goed duidelijk dat het ook in moskeeën waarmee op het eerste zicht niets scheelt en waar collectes worden gehouden voor goede doelen, opletten geblazen is. Het zou heel nuttig zijn om ook de Staatsveiligheid te betrekken bij uw gesprekken.

Op de website van de overkoepelende vereniging van moskeeën in België, werd nog niet zo lang geleden een enquête gehouden. De vraag luidde : ‘Aimez-vous Ossama Bin Laden ?’ Van de bezoekers van de website antwoordde 64 percent : ‘Oui, c’est un vrai moujaheddin.’

De voorzitter : De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega’s, ik wil ervoor waarschuwen om niet iedereen over dezelfde kam te scheren. Mevrouw De Lobel zegt dat trouwens zelf ook.

Ik had het daarnet over een Europese moslimtraditie. Ik refereerde aan de traditie uit Zuid-Spanje : Al-Andaluz. We denken soms dat de Europese parlementaire democratie is begonnen in de 17e eeuw in Engeland, maar in Al-Andaluz was die 1000 jaar eerder al aanwezig. Het was een tolerante maatschappij waar christenen, joden en moslims min om meer harmonisch samenleefden.

Ik refereerde ook aan het Bosnië van vóór de jaren negentig. De Bosnische moslims zijn gegroeid uit de christelijke Bogomielen die zowel werden vervolgd door de katholieke Kroaten als door de orthodoxe Serviërs. Onder meer omwille van de Turkse overheersing zijn ze overgestapt op de islam. Het ging over een hele zachte vorm van islam, die Europees is ingebed. Als er wordt gepraat over de huidige Bosnische radicalisering, dan

De Cock

mogen we niet vergeten dat die is ontstaan door de Balkanoorlog. De democratische Bosnische moslimtraditie is helemaal overhoop gehaald door de oorlog. De moslims moesten immers steun zoeken bij minder democratische groepen.

Dat waren de twee tradities waaraan ik refereerde toen ik het had over de Europees ingebedde moslimtraditie. Ik weet dat die term verkeerd kan worden begrepen, vandaar mijn uitleg. Ik ben het volledig eens dat we misschien naar een andere term op zoek moeten gaan.

De voorzitter : Minister Van Grembergen heeft het woord.

Minister Paul Van Grembergen : Mevrouw De Lobel, laat het duidelijk zijn dat ik ook een gesprek zal voeren met de Staatsveiligheid. Ik wil niet blind zijn voor een aantal situaties. Als ik het gesprek met de moslimgemeenschap echter wil doen slagen, dan mag de revolver van de Staatsveiligheid niet in de buurt zijn. Op persoonlijk vlak herinner ik me trouwens nog goed de Staatsveiligheid in mijn achtertuin.

Het is goed om een gesprek te voeren met de Staatsveiligheid zodat zij aan de hand van hun plichtenleer mededelingen kunnen doen over feiten en gegevens. Kennis nemen van die informatie is een daad van goed bestuur. Die kennisname mag echter geen hypotheek leggen op de wil voor een normalisering van de situatie van de moslimgemeenschap.

Als er een voorstel tot erkenning komt, zal ik per dossier en op een vertrouwelijke wijze inlichtingen vragen aan de Staatsveiligheid. Het eindoordeel komt echter niet toe aan die veiligheidsdienst, maar aan de bevoegde minister en de regering. *(Opmerkingen van mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht)*

Mevrouw De Maght, het informeren van de gemeente is een onderdeel van de samenstelling van het dossier.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Bart De Smet tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, over het verloop van de besprekingen met de federale regering over de verdeling van de Elia-gelden

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer De Smet tot de heer Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, over het verloop van de besprekingen met de federale regering over de verdeling van de Elia-gelden.

De heer De Smet heeft het woord.

De heer Bart De Smet : Mijnheer de voorzitter, collega's, mijn vraag gaat over de compensatie van het verlies aan dividenden door de gemeentebesturen als gevolg van de vrijmaking van de energiemarkt. Op 12 november en op 12 december 2002 heb ik reeds de gelegenheid te baat genomen om de minister daarover te ondervragen. Ik vroeg of het niet opportuun zou zijn om in het licht van mogelijke initiatieven van de federale regering, bijkomende richtlijnen te geven aan de Vlaamse steden en gemeenten. De minister oordeelde in eerste instantie dat hij dat niet wou doen uit voorzichtigheid. Op 12 december gaf hij toe het toch te hebben gedaan via bijkomende begrotingsrichtlijnen.

Mijnheer de minister, de vraag blijft op welke manier de middelen uiteindelijk zullen worden verdeeld. Het blijft onduidelijk over welk bedrag het zal gaan. Op 12 december stelde u dat er over deze materie een interkabinettenoverleg met de federale regering en de gewestregeringen zou doorgaan op 18 december. Dat overleg zou plaatsgrijpen op initiatief van de federale staatssecretaris voor Energie, de heer Deleuze, en zou een antwoord moeten bieden op de vele vragen die in dit dossier tot op heden onbeantwoord blijven.

Heeft dit overleg plaatsgevonden ? Wat zijn de resultaten ervan ? Wanneer zullen de lokale besturen weten over welke bijkomende middelen ze via Elia kunnen beschikken ?

Het is van groot belang dat er duidelijkheid komt. Er zijn immers gemeentebesturen die werken met voorlopige twaalfden en die de stemming over hun begroting hebben uitgesteld. Er zijn ook gemeen-

De Smet

ten die in hun meerjarenplanning in een algemene belasting hebben voorzien om het verlies aan dividenden te kunnen compenseren. Vanaf 2004 zullen ze die belasting ook echt moeten invoeren als de compensatie er niet komt. Er zijn ook gemeentebesturen die rekening hebben gehouden met uw richtlijnen en hetzelfde bedrag in de begroting van 2003 hebben ingeschreven als in 2002. Ze beseffen dat hun begroting eigenlijk niet correct is zolang er geen definitieve regeling is inzake de compensatie.

Wat is de houding van de andere gewesten in dit dossier? Heeft de Vlaamse regering overleg gepleegd met de federale regering en met het Waals en het Brussels Gewest om een gezamenlijk standpunt in te nemen of een gezamenlijk initiatief te nemen?

De voorzitter : Mevrouw De Maght heeft het woord.

Mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, de heer De Smet vraagt u wat in andere delen van ons land gebeurt. Ik ga ervan uit dat hij op de hoogte is van de beslissing die in Wallonië werd genomen. Ook het Brussels Gewest heeft een andere beslissing genomen dan Vlaanderen. Er zijn dus alternatieven voorhanden. In Wallonië werd de datum van de liberalisering vastgelegd op 2007. Daar is nu geld over, want er is nog steeds de uitbetaling van de dividenden en er bestaat al een andere vergoeding. Tijdens belangrijke vergaderingen waarop ook mensen van de administratie aanwezig waren, werd door hoge ambtenaren verklaard dat de Raad van State op het ogenblik van de beslissing 'aan het slapen was'. Ik kan goed tegen een mopje, maar ik noem dat geen mopje meer. Wallonië pot reeds reserves op voor de dag van de liberalisering en put nu al uit twee soorten inkomsten.

In Vlaanderen is dat niet het geval. De steden en gemeenten hebben richtlijnen gekregen. In mijn stad heb ik er ook over gediscussieerd. Onze schepen van Financiën is nogal rationeel. Hij zei dat het allemaal goed en wel was om richtlijnen te krijgen, maar dat hij wou weten waar het geld vandaan zou komen. Ik heb hem gezegd te wachten tot hij bericht krijgt. Ik hecht immers nog steeds geloof aan wat ons officieel wordt meegedeeld, ook al staan daar soms fouten in die achteraf worden rechtgezet – denken we maar aan de verkeerde nummering.

De vraag welke afspraken kunnen worden gemaakt met Wallonië en Brussel, is overbodig, want

zij hebben al afspraken gemaakt en daarbij hebben ze niet naar ons omgekeken. Ze hebben een heel andere beslissing genomen.

De heer Bart De Smet : Mevrouw De Maght, uw opmerking toont aan hoe dringend mijn vraag is.

De voorzitter : Minister Van Grembergen heeft het woord.

Minister Paul Van Grembergen : Mijnheer de voorzitter, dames en heren, mijn antwoord zal behoorlijk kort zijn. Mijnheer De Smet, in mijn antwoord aan u op 12 december 2002 in deze commissie heb ik meegedeeld dat ik op 22 november 2002 een brief had ontvangen van de eerste minister waarin het politieke engagement van de federale regering staat verwoord. Ze zal het inkomstenverlies van de gemeenten als gevolg van de liberalisering van de elektriciteitsmarkt compenseren, verwijzend naar het ontwerp van programmawet.

Deze programmawet werd op 24 december 2002 goedgekeurd en gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 31 december 2002. Met betrekking tot de zogenaamde Eliagelden werd in de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt een artikel 12bis ingevoegd, luidende : 'Onverminderd de bepalingen van artikel 12 zal de netbeheerder jaarlijks aan de gemeenten een bedrag storten. Bij een besluit, vastgesteld na overleg in de ministerraad, na overleg met de gewesten, bepaalt de koning de verdeling over de gemeenten. Bij een besluit, vastgesteld na overleg in de ministerraad, bepaalt de koning het bedrag, de modaliteiten en de wijze waarop de netbeheerder de kost ervan in de tarieven dient op te nemen.'

In uitvoering van de beslissing van het Overlegcomité van 20 november 2002 werd er op het kabinet van de staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling, de heer Deleuze, een vergadering georganiseerd met vertegenwoordigers van de federale regering en van de drie gewestregeringen. Er werd een discussie gehouden over de financiële, technische en juridische aspecten van het dossier. Het kabinet van de staatssecretaris deelde toen mee een nota klaar te maken voor de federale regering en een tweede vergadering te organiseren. De staatssecretaris bekijkt momenteel binnen de federale regering de verdere procedure.

Ik begrijp dat de gemeenten snel duidelijkheid verwachten in dit dossier. Een aantal gemeenten werkt met voorlopige twaalfden. Daarom stuur ik nog een brief aan staatssecretaris Deleuze waarbij ik aandrang op een nieuw kabinettenoverleg nog

Van Grembergen

voor het einde van de maand. Ik zal het punt ook opnieuw ter sprake brengen op de eerstvolgende bijeenkomst van het Overlegcomité tussen de federale regering en de gewest- en gemeenschapsregeringen op 24 januari 2003. Als er om een of andere reden een lange vertraging komt, dan beseft ik dat de gemeenten in een moeilijke positie komen. Het is van groot belang dat de basisdemocratie die vertrekt vanuit de gemeenten, niet overhoop wordt gehaald. Ik zal daar blijven op aandringen. Van zodra er meer nieuws is, zal ik u daarvan op de hoogte brengen. Dat mag u niet beletten om vragen te blijven stellen.

De voorzitter : De heer De Smet heeft het woord.

De heer Bart De Smet : Mijnheer de minister, ik dank u voor het antwoord. Ik wil nog even reageren op wat mevrouw De Maght heeft gezegd. Mevrouw De Maght, ik herinner me nog uw uitspraak in deze commissie dat u jaloers bent op de Waalse gemeenten. Dergelijke uitspraak kan tellen in het Vlaams Parlement ! Wat u zegt, is correct en het toont de nood aan om in Vlaanderen een oplossing te vinden voor dit probleem.

We komen uit een periode dat het werk op een lager pitje stond, maar we zijn nu al bijna een maand verder. Vanuit het kabinet van de staatssecretaris is er helemaal geen duidelijkheid. Er is het engagement van de federale regering en ik geloof dat de minister ons op de hoogte zal houden. We zullen echter niet nalaten om vragen te blijven stellen omdat het van groot belang is om binnen de kortste keren duidelijkheid te krijgen over deze materie.

Minister Paul Van Grembergen : Mijnheer De Smet, laten we elkaar geen Liesbeth noemen. Het is goed dat het engagement van de federale regering komt. Als het alleen een eis van de Vlaamse regering is, dan plaatst ons dat in een minder goede positie ten aanzien van Wallonië. Vlaanderen zou dan enkel vragende partij zijn, waarbij er afwegin-

gen zouden worden gemaakt. Ik wil niet dat Vlaanderen vanuit de zwakke positie als vrager moet onderhandelen. Het federale engagement zorgt ervoor dat we kunnen aandringen op de uitvoering ervan.

De heer Bart De Smet : Ik kan dat alleen maar bijtreden. Ik heb vroeger altijd gezegd dat Vlaanderen zijn verantwoordelijkheid heeft genomen op het vlak van het Gemeentefonds, de verhoging van de middelen en de herindexering. Het klopt ook dat het engagement van de federale regering onze positie versterkt. Ik moet echter vaststellen dat de Waalse gemeenten een compensatie hebben en dat de inwerkingtreding van de liberalisering is uitgesteld. Dat hebben ze te danken aan de Waalse regering. Het is niet de federale regering die de Waalse regering verplicht heeft om dat te doen.

De voorzitter : Mevrouw De Maght heeft het woord.

Mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht : We moeten ervoor opletten dat we niet met ons eigen vet gesmeerd worden. Wat we zullen krijgen, zal in eerste instantie van de vennoten komen. Dat element kan ingebracht worden in de bespreking met de Frans-taligen. Het is een moeilijk dossier, maar ik heb het volste vertrouwen in de minister.

De voorzitter : Ik maak nog een grote uitzondering op het Reglement.

De heer Van der Poorten heeft het woord.

De heer Mark Van der Poorten : De gemeenten mogen dit inschrijven, maar zijn er niet zeker van dat ze het geld daadwerkelijk zullen ontvangen. Dat vind ik geen voorbeeld van degelijk bestuur.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 15.44 uur.*
